

חוברת תרגול

🕎 אור מבפנים – ערכת חנוכה

מסלול: 🔵 תיכון · עולים חדשים

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

🧭 איך עובדים עם החוברת?

- 📖 קוראים את דף התזכורת.
- 🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים · 🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים · 🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- 🔁 חזרה מסכמת ו־✅ בדיקה עצמית בסוף.
- 🎮 רוצים עוד? המשחקים באתר: chanuka-or-mibifnim.sites.tab.bot

📖 מילון המילים החשובות

	מילה	פירוש	כתבו את המילה	בשפה שלי
🕎	**חנוכייה**	מנורה עם 8 נרות ושמש		
🕯️	**שמש**	הנר שמדליק את כל הנרות		
✨	**נס**	דבר מופלא שלא קורה בדרך כלל		
🏛️	**מקדש**	בית המקדש בירושלים		
🛡️	**מכבים**	הלוחמים של יהודה		
🌀	**סביבון**	צעצוע שמסתובב		
🍩	**סופגנייה**	עוגה מטוגנת עם ריבה		
🥔	**לביבה**	מטוגנת מתפוחי אדמה		
💬	**ניב**	צירוף מילים עם משמעות מיוחדת		
💛	**מחמאה**	מילה טובה על מישהו		
💪	**חוסן**	כוח להתמודד עם קושי		
📜	**מסורת**	מנהג שעובר מדור לדור		
🪪	**זהות**	מי אני		
🗜️	**לחץ**	כשמישהו דוחף אותי לעשות משהו		
🏺	**מתייוונים**	יהודים שחיקו את היוונים		
📣	**פרסומי ניסא**	להראות לכולם את הנס		
🦁	**גבורה**	אומץ לעשות את הנכון		
🙏	**הכרת הטוב**	לומר תודה		
📅	**כסלו**	חודש עברי בחורף		
	טבת	החודש שאחרי כסלו		

תזכורת – מה למדנו?

🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים

- מתי? מכ"ה בכסלו, שמונה ימים (החג נמשך אל תוך חודש טבת).
- 🔥 שני ניסים: נצחון ה"מעטים מול הרבים", ונס פך השמן – שמן טהור שהספיק ליום אחד דלק שמונה ימים, עד שהוכן שמן חדש.
- 🏷️ למה "חנוכה"? על שם חנוכת המקדש והמזבח מחדש אחרי הטיהור. יש גם פירוש מסורתי משעשע: "חנו־כ"ה" – נחו מהמלחמה בכ"ה בכסלו.
- מדליקים נרות שמונה לילות, ומוסיפים נר בכל ערב
- זכר לנס השמן; "מוסיף והולך" – האור רק גדל

💡 ניבי אור וחושך

- ניב הוא צירוף מילים קבוע שמשמעותו שונה מהמשמעות המילולית: מי ש"ראה אור" לא בהכרח ראה מנורה 😉. בחנוכה – חג האורים – נצא לצוד ניבים של אור ושל חושך .
- 🎯 המשימה: בסיפור מסתתרים ניבים. לחצו על כל ניב שמצאתם. מצאתם את כולם? אלופות ואלופים!
- מצאתם 0 ניבים מתוך ?
- 👀 הראו לי את כל הניבים
- היה נחמד, קיבל בחיוך

💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה

- נר אחד מדליק נר אחר – והאור של הראשון לא קטֵן. כך גם מחמאה: כשמחמיאים, האור שלנו לא נגמר, והוא מתפשט בכל הכיתה. בחנוכה נדליק שמונה ערבים של מחמאות .
- 💬 מחמאה טובה היא ספציפית ("איך שהסברת לי את התרגיל בסבלנות"), כנה , ומתמקדת ב מאמץ ובאופי – לא רק במראה או בציון.
- כתבו מחמאה לחבר או לחברה (בלי פגיעה, בלי בדיחות על חשבון אחרים), ולחצו "הדליקו". כל מחמאה מדליקה להבה על הקיר. מתאים להקרנה בכיתה!
- למי? המחמאה: 🔥 הדליקו
- רעיון מהיר: 🔄 עוד רעיון

✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה

- כל אחת ואחד מביאים לכיתה אור אחר: חיוך, רעיון, עזרה, הומור, שקט. בפעילות הזו כותבים על האור שלנו – ועל האור שאחרים מביאים.
- בחרו נוסח: 👧 בלשון נקבה 👦 בלשון זכר 🌈 בלשון כוללת
- שם: _____ כיתה: _____
- יצרה: רוית ראש בן ישי
- 🖨️ הדפסת דף הכתיבה

🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות

- 📌 לכל לילה: מטרה, פעילות לכיתה (לפי המסלול שבחרתם) ופעילות קצרה ל חדר המורים . 10–15 דקות בכל יום.
- לילה 1 אור ראשון – מי אני?
- מגלים שבכל אחת ואחד יש אור משלו.
- ציור "הנר שלי": בתוך הלהבה – 3 תכונות טובות שלי.
- "כרטיס זהות של אור": ערך, כישרון וחלום אחד שלי; שיתוף בזוגות.

📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים

- סיפור החג בארבעה חלקים קצרים ומנוקדים – חלק אחד בכל שיעור, ואחריו דף עבודה מקורי. מתאים לכיתות א׳–ד׳, וגם לקריאה בקול (🔊 במסלול חנ"מ).
- שֵׁם: _____
- מי שלט אז בארץ ישראל?
- מה אסר המלך אנטיוכוס? כתבו שני דברים.
- איך הרגישו היהודים? ומה שמרו בלב?

החנוכייה עם הקנה העקום

- סיפור מקורי על חנוכייה משפחתית, על מסורת שעוברת מדור לדור – ועל אור שלם גם כשמשהו לא מושלם.
- לְאַלָּה יֵשׁ סַבָּא אֶחָד וַחֲנֻכִּיָּה אַחַת מְיֻחֶדֶת.
- הַחֲנֻכִּיָּה שֶׁל סַבָּא שָׁאוּל עֲשׂוּיָה נְחֹשֶׁת, וְאֶחָד הַקָּנִים שָׁלָה עָקֹם.
- "לָמָּה הוּא עָקֹם?" שָׁאֲלָה אַלָּה.
- "כְּשֶׁעָלִינוּ לָאָרֶץ, הַחֲנֻכִּיָּה נָפְלָה מֵהַמִּזְוָדָה," צָחַק סַבָּא. "אֲבָל הַקָּנֶה הָעָקֹם עוֹד מֵאִיר. בְּדִיּוּק כְּמוֹ כֻּלָּם."

🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?

- "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז) – בכל אדם יש אור פנימי ייחודי. 📜 "אם אין אני לי, מי לי?" (משנה, אבות א, יד).
- לכל אחת ואחד יש "נר פנימי": מה שאנחנו אוהבים, מה שחשוב לנו, מי שאנחנו. לפעמים חברים אומרים "בואו נעשה כמו כולם" – ולפעמים זה טוב, ולפעמים זה לא מתאים לנו.
- כתבו 3 דברים שאני אוהב/ת גם אם אף אחד אחר לא אוהב.
- מה אני עושה כשמישהו מבקש ממני לעשות משהו שלא נעים לי?
- ציירו "מגן אור" – מה שומר על הנר שלי?

🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון

- " מאי חנוכה? " – "מהי חנוכה?" (תלמוד בבלי, שבת כא ע"ב). שאלה פשוטה לכאורה – אבל כשקוראים את המקורות, מגלים שהם מדגישים ניסים שונים. איזה נס הוא המרכזי?
- תפילת "על הניסים" (בתפילה ובברכת המזון)
- התלמוד, מסכת שבת כא ע"ב
- "מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים"
- "נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים"

🕯️ ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה

- מדליקים אחרי שמציבים את הנרות. בלילה הראשון מברכים שלוש ברכות, ובשאר הלילות – שתי הראשונות.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.
- בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד: בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.
- אחרי ההדלקה נוהגים לומר "הנרות הללו" ולשיר "מעוז צור".

🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח

- 16 קלפים בחמישה נושאים: גבורה, אור, ניסים, אומץ ותודה. מקרינים קלף, חושבים בשקט דקה, ומשתפים בזוגות או במליאה. תמיד מותר לדלג.
- ➡ הקודם הבא ⬅ 🎲 קלף אקראי
- מי בשבילך גיבור או גיבורה של היום – ולמה?
- מתי עשית משהו אמיץ, גם אם אף אחד לא ראה?
- מה ההבדל בין חוזק בגוף לחוזק בלב?

🎲 סביבון של רגשות

- לחצו "סובבו"
- 🖨️ הדפסת הקלפים
- 🎓 למורה: מתאים לקבוצות קטנות, לשיחה אישית או לשעה פרטנית. מקשיבים בלי לתקן, מודים על השיתוף, ולא לוחצים לשתף. אם עולה תוכן מדאיג – ממשיכים בשיחה אישית.

🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור

- הקלידו אות בכל משבצת. מאוזן – קוראים מימין לשמאל; מאונך – מלמעלה למטה. אותיות סופיות כותבים כאן כרגילות (ם→מ, ן→נ, ך→כ...). לחיצה על הגדרה מסמנת את המילה.
- 🟡 במסלול היסודי – תשבץ קטן וידידותי.
- 🔴 במסלול חט"ב/תיכון – התשבץ הגדול (24 מילים).
- ✅ בדיקה 💡 גילוי אות 👀 פתרון מלא 🧹 ניקוי
- מצאו את המילים: לחצו על האות הראשונה ואז על האות האחרונה של המילה. המילים מוסתרות מימין לשמאל ומלמעלה למטה. המילים מוסתרות גם באלכסון!

מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה

- ענו נכון – ונר נדלק! שמונה תשובות נכונות = חנוכייה מוארת כולה. אין שעון, אין לחץ: טעיתם? מקבלים רמז ומנסים שוב. מתאים להקרנה – כל הכיתה עונה יחד.

משחק הזיכרון של חנוכה

- הפכו שני קלפים. מצאתם זוג מתאים? הוא נשאר פתוח! (תמונה ומילה) (ניב ומשמעותו) (מושג והסבר) אפשר לשחק בכיתה בשתי קבוצות – כל זוג = נקודה.
- זוגות: 0 · ניסיונות: 0

🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים

- 10 שקופיות לפתיחת שיעור. ניווט: חצים במקלדת או בכפתורים. מסך מלא – בכפתור.
- ערכת חנוכה – עובדות, ניבים, מחמאות, חוסן ומשחקים
- כ"ה בכסלו · 8 ימים · נמשך אל תוך טבת
- גזרות על לימוד ומצוות → מרד החשמונאים ממודיעין → ניצחון "מעטים מול רבים"
- שמן ליום אחד – דלק שמונה ימים

🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות

- בחרו מסלול בראש העמוד – יוצג המערך המתאים. בסוף: מפגש קצר לחדר המורים.
- מצגת קצרה (שקופיות 1–5) + שאלה: מה אתם יודעים על חנוכה?
- "מדליקים את החנוכייה" במליאה – כל תשובה נכונה מדליקה נר.
- "החנוכייה עם הקנה העקום" (מנוקד) + 3 שאלות לשיחה.
- דף "האור שלי בכיתה" או כרטיסי מחמאה לגזירה.

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

✏️ כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. מאפלה לאורה	____	א. מוצג כטוב וראוי
2. עולמו חשך עליו	____	ב. ממצב קשה למצב טוב
3. שם חושך לאור	____	ג. הציג רע כאילו הוא טוב
4. אור לגויים	____	ד. דוגמה ומופת לאחרים
5. באור חיובי	____	ה. התייאש מאוד
6. ראה את האור	____	ו. קשה או מבהיל במיוחד
7. ירייה באפלה	____	ז. הבהיר נושא עמום
8. שפך אור על	____	ח. במרכז תשומת הלב הציבורית
9. מחשיך עיניים	____	ט. ניחוש פרוע
10. באור הזרקורים	____	י. הבין סוף־סוף

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: לשתף פוסט שקרי כי הוא "מצחיק" · לשתוק מול השפלה ברשת · לבקר מורה בפני כל הכיתה · להשתמש בחוש הומור כדי להפיג מתח · להגיד ביקורת בגוף ראשון ובכבוד · להתווכח על דעה פוליטית בכיתה · להתנדב לחלוקת סלי מזון לפני החג · לחקות טרנד כדי להשתייך · לוותר על נוחות כדי לעזור · לפרסם תמונה מאירוע משפחתי · ללעוג למנהג של משפחה אחרת · לדבר בגלוי על פחד ולבקש עזרה · לחגוג הצלחה של חברה שאינה שלי · להצטרף לחרם שקט על בן כיתה

💡 מוסיף אור	🌑 מכבה אור	⚖️ תלוי איך

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי?

א. שמע ישראל ב. על הניסים ג. הלל ד. אשרי

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?

א. שמונה בכל ערב ב. מתחילים בשמונה ופוחתים

ג. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך ד. נר אחד בכל ערב

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל?

א. כנגד שבטי ישראל ב. כי כך חסכוני ג. מעלין בקודש ואין מורידין ד. כנגד פרי החג

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?

א. נחמו נחמו עמי ב. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי ג. שמע בני מוסר אביך

ד. קומי אורי כי בא אורך

5. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?

א. מאבק על נמל ב. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים

ג. מחלוקת בין ערים יווניות ד. ויכוח על מסים בלבד

6. מה פירוש "הלניזם"?

א. סוג של מאכל ב. שפה עברית עתיקה

ג. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר ד. שם של צבא

7. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?

א. בזריחה ב. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

ג. בחצות הלילה ד. בחצות היום

8. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

א. כל אדם מדליק שמונה בכל לילה ב. רק בבית הכנסת ג. רק האב מדליק

ד. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

9. מה הקשר בין מגילת אנטיוכוס / ספרי המכבים לחג?

א. הם הלכות פסוקות ב. הם תפילות לחג ג. הם ספרי התנ"ך

ד. הם מקורות היסטוריים וספרותיים לסיפור המרד

10. לפי ההיסטוריונים, בערך באיזו שנה טוהר המקדש?

א. כ־164 לפני הספירה ב. 70 לספירה ג. 1948 ד. 586 לפני הספירה

11. מה ההבדל בין "עיקר המצווה" ל"מהדרין מן המהדרין"?

א. המהדרין מדליקים פחות ב. עיקר: נר לבית; המהדרין: מוסיפים נר בכל לילה

ג. אין הבדל ד. עיקר: שמונה נרות

12. איזה רעיון פנימי מבטא הביטוי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז)?

א. רק חכמים מאירים ב. האור תלוי במזל ג. בכל אדם יש אור פנימי ד. הנר מסוכן

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי? ← התשובה: על הניסים. למה?

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג? ← התשובה: מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך. למה?

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל? ← התשובה: מעלין בקודש ואין מורידין. למה?

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח? ← התשובה: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי. למה?

🌳 שלב ג׳ – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. מהלך ההיסטוריה

☐	כיבושי אלכסנדר מוקדון והתפשטות ההלניזם
☐	קביעת ימי החנוכה
☐	עצמאות מדינית חשמונאית
☐	המרד החשמונאי וטיהור המקדש (כ־164 לפנה"ס)
☐	שלטון בית סלווקוס בארץ ישראל
☐	גזרות אנטיוכוס הרביעי

2. בניית טיעון: "זהות מול לחץ חיצוני"

☐	מתארים את הלחץ החיצוני
☐	מסכמים בשאלה פתוחה
☐	מנסחים עמדה אישית מנומקת
☐	מציגים את הדילמה
☐	מזהים את הערך הפנימי שבסכנה
☐	בוחנים עמדות שונות בהגינות

3. שיח אמיתי בחדר המורים

☐	זיהוי צורך אחד של הצוות
☐	התחייבות למעשה קטן
☐	שיתוף ברגע של אור מהשבוע
☐	סבב "מה שלומי באמת" במילה אחת
☐	הדלקת נר משותפת וסיום
☐	עצירה ונשימה משותפת

תרגיל 6: 🚨 קלפי שיח – אור פנימי

ענו בכתב על הכרטיסים.

1. (🔦 זהות ואור פנימי) מה המשמעות של "אור פנימי" בעיניך – אמונה, ערכים, כישרון?

2. (זהות ואור פנימי) האם הזהות שלי נבנית מבפנים או מבחוץ?

3. (🌍 העולם שבחוץ) רשתות חברתיות: מקור השראה או מקור לחץ?

4. (העולם שבחוץ) האם אפשר ללמוד מתרבות אחרת בלי לאבד את שלי?

5. (🕯️ חוסן ותקווה) מה מחזיק אותך בתקופה של אי־ודאות?

6. (חוסן ותקווה) איך מוסיפים אור כשמסביב חשוך?

תרגיל 7: ✍️ אתגרי כתיבה

בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. איזה נס מרכזי בעיניכם – הניצחון או השמן? נמקו.

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.

3. בחרו פריט מ"תלוי איך" והסבירו מתי הוא מוסיף אור ומתי מכבה.

4. כתבו בשלושה משפטים את סיפור החג לפי הסדר.

5. איזו שאלה הייתם מוסיפים לחבילה?

🔁 חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. מה פירוש "הלניזם"?

א. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר　　ב. שם של צבא

ג. שפה עברית עתיקה　　ד. סוג של מאכל

2. לפי ההיסטוריונים, בערך באיזו שנה טוהר המקדש?

א. 586 לפני הספירה　　ב. כ־164 לפני הספירה　　ג. 70 לספירה　　ד. 1948

3. איזה רעיון פנימי מבטא הביטוי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז)?

א. האור תלוי במזל　　ב. בכל אדם יש אור פנימי　　ג. רק חכמים מאירים　　ד. הנר מסוכן

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?

א. נחמו נחמו עמי　　ב. קומי אורי כי בא אורך　　ג. שמע בני מוסר אביך

ד. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי

5. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

א. רק האב מדליק　　ב. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)　　ג. רק בבית הכנסת

ד. כל אדם מדליק שמונה בכל לילה

6. מה ההבדל בין "עיקר המצווה" ל"מהדרין מן המהדרין"?

א. המהדרין מדליקים פחות　　ב. עיקר: נר לבית; המהדרין: מוסיפים נר בכל לילה

ג. אין הבדל　　ד. עיקר: שמונה נרות

7. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?

א. מתחילים בשמונה ופוחתים　　ב. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך

ג. שמונה בכל ערב　　ד. נר אחד בכל ערב

8. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?

א. מחלוקת בין ערים יווניות　　ב. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים

ג. מאבק על נמל　　ד. ויכוח על מסים בלבד

משפט משלי

כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. ראה את האור + הבין סוף־סוף

2. באור חיובי + מוצג כטוב וראוי

3. באור הזרקורים + במרכז תשומת הלב הציבורית

4. אור לגויים + דוגמה ומופת לאחרים

✅ בדיקה עצמית

סמנו ✔ בעמודה המתאימה:

נושא	😀 אני יודע/ת	🙂 כמעט	🤔 צריך עוד תרגול
🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים			
ניבי אור וחושך			
💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה			
✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה			
🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות			
📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים			
📖 החנוכייה עם הקנה העקום			
🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?			
🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון			
ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה			
🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח			
🎲 סביבון של רגשות			
🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור			
מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה			
🃏 משחק הזיכרון של חנוכה			
🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים			
🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות			

💭 מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

🔑 **מפתח תשובות למורה – תיכון · עולים חדשים**

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

פריט	האות	בן הזוג
1. מאפלה לאורה	ב	א. מוצג כטוב וראוי
2. עולמו חשך עליו	ה	ב. ממצב קשה למצב טוב
3. שם חושך לאור	ג	ג. הציג רע כאילו הוא טוב
4. אור לגויים	ד	ד. דוגמה ומופת לאחרים
5. באור חיובי	א	ה. התייאש מאוד
6. ראה את האור	י	ו. קשה או מבהיל במיוחד
7. יירייה באפלה	ט	ז. הבהיר נושא עמום
8. שפך אור על	ז	ח. במרכז תשומת הלב הציבורית
9. מחשיך עיניים	ו	ט. ניחוש פרוע
10. באור הזרקורים	ח	י. הבין סוף־סוף

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

מוסיף אור	🌑 מכבה אור	⚖️ תלוי איך
להגיד ביקורת בגוף ראשון ובכבוד	לשתף פוסט שקרי כי הוא "מצחיק"	לבקר מורה בפני כל הכיתה
להתנדב לחלוקת סלי מזון לפני החג	לשתוק מול השפלה ברשת	להשתמש בחוש הומור כדי להפיג מתח
לוותר על נוחות כדי לעזור	ללעוג למנהג של משפחה אחרת	להתווכח על דעה פוליטית בכיתה
לדבר בגלוי על פחד ולבקש עזרה	להצטרף לחרם שקט על בן כיתה	לחקות טרנד כדי להשתייך
לחגוג הצלחה של חברה שאינה שלי		לפרסם תמונה מאירוע משפחתי

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי?
✔ ב. על הניסים

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?
✔ ג. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל?
✔ ג. מעלין בקודש ואין מורידין

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?
✔ ב. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי

5. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?

✔ ב. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים

6. מה פירוש "הלניזם"?

✔ ג. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

7. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?

✔ ב. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

8. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

✔ ד. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

9. מה הקשר בין מגילת אנטיוכוס / ספרי המכבים לחג?

✔ ד. הם מקורות היסטוריים וספרותיים לסיפור המרד

10. לפי ההיסטוריונים, בערך באיזו שנה טוהר המקדש?

✔ א. כ־164 לפני הספירה

11. מה ההבדל בין "עיקר המצווה" ל"מהדרין מן המהדרין"?

✔ ב. עיקר: נר לבית; המהדרין: מוסיפים נר בכל לילה

12. איזה רעיון פנימי מבטא הביטוי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז)?

✔ ג. בכל אדם יש אור פנימי

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי? ← התשובה: על הניסים. למה?

הביטוי מתוך "על הניסים".

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג? ← התשובה: מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך. למה?

בית הלל: מוסיף והולך; כך נוהגים.

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל? ← התשובה: מעלין בקודש ואין מורידין. למה?

כך מבואר בתלמוד הבבלי, מסכת שבת כא ע"ב.

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח? ← התשובה: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי. למה?

זכריה ד, ו.

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

1. מהלך ההיסטוריה

1	כיבושי אלכסנדר מוקדון והתפשטות ההלניזם
5	קביעת ימי החנוכה
6	עצמאות מדינית חשמונאית
4	המרד החשמונאי וטיהור המקדש (כ־164 לפנה"ס)
2	שלטון בית סלווקוס בארץ ישראל
3	גזרות אנטיוכוס הרביעי

2. בניית טיעון: "זהות מול לחץ חיצוני"

2	מתארים את הלחץ החיצוני
6	מסכמים בשאלה פתוחה
5	מנסחים עמדה אישית מנומקת
1	מציגים את הדילמה
3	מזהים את הערך הפנימי שבסכנה
4	בוחנים עמדות שונות בהגינות

3. שיח אמיתי בחדר המורים

4	זיהוי צורך אחד של הצוות
5	התחייבות למעשה קטן
3	שיתוף ברגע של אור מהשבוע
2	סבב "מה שלומי באמת" במילה אחת
6	הדלקת נר משותפת וסיום
1	עצירה ונשימה משותפת

תרגיל 6: 🎴 קלפי שיח – אור פנימי

1. (🔦 זהות ואור פנימי) מה המשמעות של "אור פנימי" בעיניך – אמונה, ערכים, כישרון?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. (זהות ואור פנימי) האם הזהות שלי נבנית מבפנים או מבחוץ?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. (העולם שבחוץ) רשתות חברתיות: מקור השראה או מקור לחץ?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. (🌍 העולם שבחוץ) האם אפשר ללמוד מתרבות אחרת בלי לאבד את שלי?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

5. (🕯️ חוסן ותקווה) מה מחזיק אותך בתקופה של אי־ודאות?
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

6. (🕯️ חוסן ותקווה) איך מוסיפים אור כשמסביב חשוך?
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

תרגיל 7: אתגרי כתיבה

1. איזה נס מרכזי בעיניכם – הניצחון או השמן? נמקו.
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו פריט מ"תלוי איך" והסבירו מתי הוא מוסיף אור ומתי מכבה.
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. כתבו בשלושה משפטים את סיפור החג לפי הסדר.
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

5. איזו שאלה הייתם מוסיפים לחבילה?
תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

🔁 חזרה מסכמת

1. מה פירוש "הלניזם"?
✔ א. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

2. לפי ההיסטוריונים, בערך באיזו שנה טוהר המקדש?
✔ ב. כ־164 לפני הספירה

3. איזה רעיון פנימי מבטא הביטוי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז)?
✔ ב. בכל אדם יש אור פנימי

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?
✔ ד. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי

5. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?
✔ ב. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

6. מה ההבדל בין "עיקר המצווה" ל"מהדרין מן המהדרין"?
✔ ב. עיקר: נר לבית; המהדרין: מוסיפים נר בכל לילה

7. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?
✔ ב. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך

8. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?
✔ ב. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים

✍️ משפט משלי

1. ראה את האור + הבין סוף־סוף

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. באור חיובי + מוצג כטוב וראוי

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. באור הזרקורים + במרכז תשומת הלב הציבורית

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. אור לגויים + דוגמה ומופת לאחרים

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.